

dr hab. Danuta Umiastowska

Dziekanat Wydziału Nauk o Zdrowiu

wpłynęło dnia 17.05.2024

QPA/5120/2024

Recenzja

pracy doktorskiej mgr Sebastiana Kwiatkowskiego pt. *Ocena częstości występowania wad postawy u dzieci 8-letnich w kontekście wybranych uwarunkowań środowiskowo-społecznych*

napisanej pod kierunkiem naukowym promotorki prof. dr hab. Beaty Karakiewicz i promotorki pomocniczej prof. dr hab. dr Karoliny Skoniecznej-Żydeckiej w Pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie.

Podstawę formalną wykonania recenzji stanowi pismo nr DWNoZ₃-5201-46/24 Przewodniczącej Rady Naukowej Dyscypliny Nauki o Zdrowiu, prof. dr hab. n. zdr. Beaty Karakiewicz z dnia 22 marca 202w roku wynikające z uchwały Rady Naukowej Dyscypliny Nauki o Zdrowiu z dnia 20 marca 2024 roku.

Specyfika współczesnego stylu życia wyłączająca w wielu przypadkach dbałość o prawidłową postawę ciała staje się problemem społecznym, który może mieć wpływ na całe życie człowieka. Efekty zaniedbań z okresu młodszego wieku szkolnego dziecka, niewystarczająca wiedza rodziców o wadach postawy, a także nie zawsze tworzenie optymalnych warunków rozwoju w placówkach szkolnych to najczęstsze przyczyny powstawania czynnościowych wad postawy. Sedynteryjny tryb życia i wyłączenie ruchu z codziennego harmonogramu (np. brak pieszej drogi do szkoły, ograniczenie czasu na zabawy na świeżym powietrzu, spędzanie znacznego odsetka czasu przed monitorem komputera czy telefonu itp.) powodują osłabienie gorsetu mięśniowego oraz zaburzenie właściwych proporcji ciała, czego skutkiem jest coraz częściej nadwaga i otyłość.

Doktorant w przedstawionej dysertacji podejmuje próbę oceny częstości występowania wad postawy u dzieci 8-letnich w kontekście wybranych uwarunkowań środowiskowo-społecznych.

Kwerenda piśmiennictwa dokonana przez Doktoranta sprawia, że zaprezentowane w pracy tezy są zasadne i spełniają wymagania stawiane rozprawom doktorskim.

Koncepcja pracy

Przedmiotem recenzowanej pracy jest ocena częstości występowania wad postawy u dzieci 8-letnich w kontekście wybranych uwarunkowań środowiskowo-społecznych, do których Autor zalicza płeć, lokalizację szkoły oraz czas przeprowadzenia badań.

We wprowadzeniu teoretycznym w problematykę badawczą Doktorant analizuje dostępne piśmiennictwo. Natomiast w części metodologicznej precyzuje cel badań i pytania badawcze, opisuje metody, techniki i narzędzia badawcze, charakteryzuje grupę badawczą i wyjaśnia metody opracowania danych. W kolejnym rozdziale znalazła się analiza wyników przeprowadzonych badań. Pracę kończy dyskusja, podsumowanie, implikacje praktyczne i wnioski.

W kontekście dostępnego piśmiennictwa oraz dotychczasowych wyników badań sformułowany cel i pytania badawcze są słuszne zatem mogą stanowić obszar dla rozważań w dysertacji naukowej.

Merytoryczna ocena pracy

Temat pracy jest zgodny z treściami zamieszczonymi w rozprawie. Dysertacja składa się z dziesięciu rozdziałów (na 92 stronach), które uwzględniają podstawy teoretyczne (rozdziały 1-3), metodologię badań (rozdział 4-5), część empiryczną z omówieniem wyników badań i ich podsumowaniem (rozdział 6-7), dyskusję, implikacje praktyczne, wnioski (rozdział 8-10) oraz części dodatkowej, która zawiera wykaz piśmiennictwa i suplement.

Część teoretyczna (obejmująca 22 strony) zawiera opis postawy ciała w ujęciu ontogenetycznym, charakterystykę prawidłowej i wadliwej postawy

ciała. Tu wydaje mi się zbędna charakterystyka okresu od dojrzewania do starości, bo nie dotyczy on grupy objętej badaniami.

Na stronie 19 i 20 znalazła się pewna niezręczność językowa - „placówki szkolne” nie mogą kształtować postawy, może to jedynie zrobić ich personel.

Pod rycinami 1, 2 i 3 oraz pod tabelami 1 i 2 brak podania źródła - nie wiadomo czy jest to opracowanie własne na podstawie piśmiennictwa, czy opracowanie autorskie, a może przeniesienie z konkretnej publikacji?

W części metodologicznej przejrzycie przedstawiono cel główny i cele dodatkowe oraz sformułowano cztery pytania badawcze i cztery hipotezy badawcze. Konstrukcja pracy opiera się na logicznie zbudowanym schemacie. Co prawda rozpoczynając pytania badawcze od pytajnika „czy” można na nie odpowiedzieć krótko *tak* lub *nie*. To zawęży zakres odpowiedzi. Zatem celniejsze jest posługiwanie się w ich formułowaniu pytajnikami, które wyraźnie mogłyby ukierunkować omawianie wyników (np. Jakie występują zależności..., Co różnicuje podejmowanie... itp.). Wybrane metody badawcze pozwalają na realizację sformułowanych założeń. Metody i narzędzia są opisane bardzo starannie – spełniają metodologiczny wymóg replikacji, a więc możliwości powtórzenia badań w podobnych warunkach.

W metodologii badań zabrakło mi informacji o tym, kto przeprowadzał badanie wad postawy - czy realizował je Doktorant czy korzystano z pomocy innych osób np. pielęgniarki szkolnej?

Na rycinie 4 (strona 36) niepotrzebne są opisy w języku angielskim.

Na stronie 37 zapisano, że „każdy z uczestników badania” pozostawał w bieliźnie - tu mam pewną wątpliwość np. bardzo luźna koszulka - czy taki strój pozwolił na bezbłądne ocenę analizowanych ustawień ciała?

Przy klasyfikacji wad postawy na stronach 37-39 oraz przy opisie tekstów funkcjonalnych na stronach 39-40 zabrakło odsyłaczy do wykorzystanego piśmiennictwa.

W części empirycznej Doktorant analizuje uzyskane wyniki uwzględniając:

- płeć dziecka,
- rok badania,
- lokalizację placówki szkolnej.

Zebrany materiał badawczy poddano dokładnej analizie statystycznej, zarówno ilościowej i jakościowej. Uzyskane tą drogą interpretacje wiarygodnie potwierdzają rezultaty przeprowadzonych badań. Wyniki przedstawiono w przejrzystości zbudowanych 8 tabelach i na 9 wykresach.

Po przedstawieniu danych w tabeli 8 i rycinach 11-12 Autor stwierdza, że najwięcej wad występuje na Prawobrzeżu, kolejno w Śródmieściu, dalej na Północy i Zachodzie. Chciałabym usłyszeć podczas obrony odpowiedź na pytanie: *Jak to przedstawia się w odniesieniu do liczebności 8-latków w poszczególnych dzielnicach?*

Na stronach 52 i 53 jest pewna rozbieżność w opisie wyników: raz czytamy, że największy odsetek dzieci z wadami postawy jest w dzielnicach zachodnich, a na str. 53 - na Prawobrzeżu. Która informacja jest prawdziwa.

Doktorant zamiennie używa kropek i przecinków przy podawaniu danych dziesiętnych - to wymaga uporządkowania przy ewentualnym druku pracy.

Czym można uzasadnić częstsze występowanie wad postawy u chłopców niż dziewcząt?

W dobrze przeprowadzonej **dyskusji** wyników Doktorant uwzględnia liczne prace innych badaczy i na tym tle wyjaśnia oraz trafnie interpretuje rezultaty płynące z przeprowadzonych badań własnych. Dyskusja jest dojrzała i świadczy o dobrym przygotowaniu teoretycznym i merytorycznym Autora.

W podsumowaniu wyników z przeprowadzonych badań sformułowane uogólnienia są powiązane z wcześniej przedstawionymi pytaniami badawczymi. Pracę kończą cztery wnioski stanowiące końcowe konstatacje skorelowane z celami badawczymi.

Autor sformułował w części metodologicznej cztery hipotezy badawcze. Nigdzie w pracy nie znalazłam ich weryfikacji - oczekuję uzupełnienia tego brakującego ogniwa podczas obrony pracy doktorskiej.

W spisie **piśmiennictwa** wskazano 121 pozycji. Wśród nich jest 90 publikacji obcojęzycznych. 13,2% wykorzystanych pozycji piśmiennictwa pochodzi z ostatnich pięciu lat.

W **suplemencie** Doktorant zamieścił 2 tabele, zgodę Komisji Bioetycznej oraz kwestionariusz ankietowy.

Refleksje końcowe

W ocenie końcowej przedstawionej do recenzji rozprawy doktorskiej należy wskazać na dobre ujęcie tematu badań, poprawnie opisaną metodologię procesu badawczego, czytelne przedstawienie wyników badań, dobrze przeprowadzone wnioskowanie statystyczne oraz wnikliwą dyskusję nad wynikami własnych badań w odniesieniu do literatury problemu.

Praca stanowi logiczną całość i cechuje się pragmatyzmem naukowym, a treści następujących po sobie rozdziałów wynikają z zagadnień poruszanych w rozdziałach poprzedzających. Rozprawa została przygotowana zgodnie z wymogami metodologicznymi i zachowaniem zasad edytorskich. Język jaki posługuje się Doktorant nie budzi większych zastrzeżeń. Zawiera oryginalne implikacje teoretyczne, co stanowi, że jest cennym wkładem w obszar nauk o zdrowiu.

Drobne uchybienia nie obniżają wartości merytorycznej pracy, a mają jedynie charakter techniczny i ich skorygowanie poprawi jakość przedstawionej do recenzji dysertacji.

W końcowej konkluzji stwierdzam, że praca spełnia wymagania stawiane dysertacjom doktorskim, określone w art. 187 ust. 1 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku, Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2023 r., poz. 742 z póź. zm, co kwalifikuje Doktoranta do dopuszczenia do dalszych procedur zmierzających do nadania stopnia doktora nauk w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauk o zdrowiu.

Wnoszę zatem do Rady Naukowej Dyscypliny Nauki o Zdrowiu w Pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie o dopuszczenie mgr Sebastiana Kwiatkowskiego do obrony pracy doktorskiej.

Donata Kwiatkowski

Szczecin, 16 maja 2024 roku